2016

ECONOMICS

Full Marks : 100

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

PART-A : STATISTICS FOR ECONOMICS

ক-অংশ ঃ অৰ্থনীতিৰ বাবে পৰিসংখ্যা

1. (a) Statistics deals with only quantitative data. *(True/False)* 1

পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানে কেৱল সংখ্যাগত তথ্যহে বিচাৰ কৰে। *(শুদ্ধ/অশুদ্ধ)*

(b) What do you mean by statistical enquiry? 1

পৰিসাংখ্যিকীয় অনুসন্ধান বুলিলে কি বুজা?

(c) What is primary data? 1

প্ৰাথমিক তথ্য কি?

(d) Find out mode from the following data : 1

তলৰ তথ্যৰ পৰা বহুলক নিৰ্ণয় কৰা ঃ

2, 3, 5, 2, 2, 7, 5, 2

(e) What do you mean by zero correlation? 1

শূন্য সহসম্বন্ধ বুলিলে কি বুজা?

(f) What is a project? 1

প্ৰকল্প কি?

2. Write *two* importance of the study of statistics in economics. 2

অৰ্থবিজ্ঞানত পৰিসংখ্যা বিজ্ঞান অধ্যয়নৰ *দুটা* গুৰুত্ব লিখা।

OR / *অথবা*

What do you mean by economic and non-economic activities?

অৰ্থনৈতিক আৰু অনা-অৰ্থনৈতিক কাম-কাজ বুলিলে কি বুজা?

3. State *two* advantages of classification of data. 2

তথ্য শ্ৰেণীকৰণৰ *দুটা* সুবিধা লিখা।

4. Mention *two* sources of secondary data. 2

গৌণ তথ্যৰ *দুটা* উৎস উল্লেখ কৰা।

5. What is arithmetic mean? Write its *one* advantage. 2

সমান্তৰ মাধ্য কি? ইয়াৰ *এটা* সুবিধা লিখা।

6. What is range? Calculate range from the following data : 2

পৰিসৰ কি? তলৰ তথ্যৰ পৰা পৰিসৰ নিৰ্ণয় কৰা ঃ

46 57 28 65 85 61 58

7. What do you mean by consumer price index number? 2

গ্ৰাহক মূল্য সূচকাংক বুলিলে কি বুজা?

8. State *four* characteristics of a good average. 4

এটা আদৰ্শ গড়ৰ *চাৰিটা* বৈশিষ্ট্য লিখা।

9. Find out mean deviation from the following data : 2+2=4

তলৰ তথ্যৰ পৰা গড় বিচ্যুতি নিৰ্ণয় কৰা ঃ

25 20 18 15 23 17 24

OR / *অথবা*

State *two* merits and *two* demerits of standard deviation.

মানক বিচলনৰ *দুটা* গুণ আৰু *দুটা* দোষ লিখা।

10. What do you mean by positive and negative correlation? Write *two* characteristics of co-efficient of correlation. 2+2=4

ধনাত্মক আৰু ঋণাত্মক সহসম্বন্ধ বুলিলে কি বুজা? সহসম্বন্ধ গুণাংকৰ *দুটা* বৈশিষ্ট্য লিখা।

11. State *two* uses and *two* limitations of index number. 2+2=4

সূচক সংখ্যাৰ *দুটা* ব্যৱহাৰ আৰু *দুটা* সীমাবদ্ধতা লিখা।

OR / অথবা

Calculate price relatives from the following data taking 2010 as the base year :

2010 চনক ভিত্তিবৰ্ষ হিচাবে লৈ তলত দিয়া তথ্যৰ পৰা আপেক্ষিক দৰ নিৰ্ণয় কৰা ঃ

Year বছৰ :	2010	2011	2012	2013
Price দৰ :	70	85	35	20

12. Mention the steps in preparing a project. 4

এটা প্ৰকল্প গঢ়ি তোলাৰ পদক্ষেপসমূহ উল্লেখ কৰা।

13. State an advantage of a diagram. Point out a difference between diagram and graph. Expenditure of a family in different heads in a year is as follows : 1+1+4=6

চিত্ৰৰ এটা সুবিধা লিখা। চিত্ৰ আৰু লেখৰ এটা পাৰ্থক্য আঙুলিয়াই দিয়া। এটা পৰিয়ালৰ এবছৰত বিভিন্ন শিতানত হোৱা খৰচ তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

Heads of Expenditure খৰচৰ শিতান	Expenditure (in Rs) খৰচ (টকাত)
Food খাদ্য	200
Clothes কাপোৰ	120
House rent খাজনা	150
Electricity বিদ্যুৎ	30
Miscellaneous অন্যান্য	100

Represent the above data with the help of a pie-diagram.

ওপৰৰ তথ্য এটা পাইচিত্ৰৰ সহায়ত প্ৰকাশ কৰা।

OR / অথবা

What is sampling? Discuss sampling and non-sampling errors.

প্ৰতিচয়ন কি? প্ৰতিচয়ন আৰু অ-প্ৰতিচয়ন ক্ৰুটিসমূহ আলোচনা কৰা।

14. Calculate quartile deviation from the following data : 1+5=6

তলৰ তথ্যৰ পৰা চতুৰ্থক বিচ্যুতি নিৰূপণ কৰা ঃ

Roll No. ৰোল নং :	1	2	3	4	5	6	7
Marks নম্বৰ :	20	28	40	12	30	15	50

OR / অথবা

What is index number? Discuss the steps in constructing index number.

সূচক সংখ্যা কি? সূচক সংখ্যা গঠনৰ পদক্ষেপসমূহ আলোচনা কৰা।

PART-B : INDIAN ECONOMIC DEVELOPMENT

খ-অংশ ঃ ভাৰতীয় অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন

15. *(a)* Define Planning. 1

পৰিকল্পনাৰ সংজ্ঞা দিয়া।

(b) What was the main source of livelihood in India at the pre-independence period? 1

প্ৰাক্-স্বাধীনতাৰ সময়ত ভাৰতবৰ্ষত জীৱিকাৰ প্ৰধান উৎস কি আছিল?

(c) What do you mean by seasonal unemployment? 1

ঋতুজনিত নিবনুৱা বুলিলে কি বুজা?

(d) Name a financial institution that supplies industrial finance in India. 1

ভাৰতবৰ্ষত ঔদ্যোগিক বিত্ত যোগান ধৰা এটা বিত্তীয় অনুষ্ঠানৰ নাম লিখা।

(e) What is environment? 1

পৰিৱেশ কি?

(f) When was the First Five-year Plan commenced in India? 1

ভাৰতবৰ্ষত প্ৰথম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা কেতিয়া আৰম্ভ হৈছিল?

16. What is mixed economy? Do you think that it is fruitful to an under-developed country? 2

মিশ্ৰ অৰ্থনীতি কি? এখন অনুন্নত দেশৰ বাবে ই ফলদায়ক বুলি তুমি ভাবানে?

17. Name *two* employment generation programmes adopted by the Government of India. 2

ভাৰত চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা *দুখন* নিয়োগ সৃষ্টি আঁচনিৰ নাম লিখা।

18. Give *two* arguments for new economic reforms. 2

নতুন অৰ্থনৈতিক সংস্কাৰৰ সপক্ষে *দুটা* যুক্তি দিয়া।

19. Give *two* arguments against privatisation. 2

ব্যক্তিগতকৰণৰ বিৰুদ্ধে *দুটা* যুক্তি দিয়া।

20. Write *two* causes of rapid growth of population in India. 2

ভাৰতবৰ্ষৰ জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ হাৰ দ্ৰুত হোৱাৰ *দুটা* কাৰণ লিখা।

21. Give *two* examples of non-renewable resource. 2

অ-নবীকৰণযোগ্য সম্পদৰ *দুটা* উদাহৰণ দিয়া।

22. State *four* problems of human capital formation in India. 4

ভাৰতত মানৱ মূলধন গঠনৰ *চাৰিটা* সমস্যা লিখা।

OR / *অথবা*

Discuss the role of education in economic development of a community.

এটা জাতিৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত শিক্ষাৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

23. State *two* advantages and *two* disadvantages of liberalisation. 2+2=4

উদাৰীকৰণৰ *দুটা* সুবিধা আৰু *দুটা* অসুবিধা লিখা।

24. What do you mean by rural development? Mention *two* subjects related to rural development. 2+2=4

গ্ৰাম্য উন্নয়ন বুলিলে কি বুজা? গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ লগত জড়িত *দুটা* বিষয় উল্লেখ কৰা।

OR / *অথবা*

Mention *four* causes of environmental polution.

পৰিৱেশ প্ৰদূষণৰ *চাৰিটা* কাৰণ উল্লেখ কৰা।

25. Write *two* causes of poverty in India. Suggest *two* measures to remove poverty in India. 2+2=4

ভাৰতবৰ্ষত দৰিদ্ৰতাৰ *দুটা* কাৰণ লিখা। ভাৰতবৰ্ষত দৰিদ্ৰতা দূৰিকৰণৰ বাবে *দুটা* পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা।

26. Point out *four* indicators of human development of a country. 4

কোনো এখন দেশৰ মানৱ উন্নয়নৰ *চাৰিটা* নিৰ্দেশক দেখুৱাই দিয়া।

27. Discuss the role of agriculture in economic development of India. 6

ভাৰতবৰ্ষৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত কৃষিৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

OR / অথবা

Discuss thc common objectives of five-year planning of India.

ভাৰতবৰ্ষৰ পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাৰ উমৈহতীয়া উদ্দেশ্যসমূহ আলোচনা কৰা।

28. Discuss the non-institutional sources which supply rural credit in India. 6

ভাৰতবৰ্ষত গ্ৰাম্য ঋণ যোগান ধৰা অনানুষ্ঠানিক উৎসসমূহ আলোচনা কৰা।

OR / অথবা

Discuss the relevance of infrastructure in developing the socio-economic aspects of a country.

এখন দেশৰ আৰ্থ-সামাজিক দিশৰ উন্নয়নৰ বাবে আন্তঃগাঁথনিৰ প্ৰাসংগিকতা আলোচনা কৰা।

——×——